

«Εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στη διοίκηση της εκπαίδευσης»

Αποστόλου Μαριάννα¹, Μαμάκου Παναγιώτα²

¹ Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Διευθύντρια 4^ο ΓΕΛ Τρικάλων-Αλ. Παπαδιαμάντης

mapostol59@yahoo.com,

² Καθηγήτρια Νοσηλευτικής, ΕΠΑΛ Αμπελοκήπων
gjomamakou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη μελέτη και διερεύνηση του ρόλου του Διευθυντή σχετικά με την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη διοίκηση του σχολικού οργανισμού. Η σύγχρονη τεχνολογία παρέχει ποιοτικά πληροφοριακά εργαλεία για ηλεκτρονικές υπηρεσίες, οι οποίες καθιστούν κάθε εκπαιδευτική κοινότητα αποτελεσματικό σύστημα πληροφόρησης και διευκολύνουν τη διεκπεραίωση διοικητικών υπηρεσιών. Σκοπός αυτής της βιβλιογραφικής μελέτης είναι να δείξει εάν και πόσο χρησιμοποιούνται οι νέες τεχνολογίες στη σχολική διοίκηση, ποιος είναι ο ρόλος του Διευθυντή στην εφαρμογή ή μη των νέων τεχνολογιών στην διοίκηση της εκπαίδευσης, πόσο συμβάλλει η χρήση τους στον εκσυγχρονισμό της σχολικής μονάδας και ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή τους ή μη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τ.Π.Ε, διευθυντής, σχολική διοίκηση, σχολική μονάδα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κατώφλι του 21ου αιώνα, η Κοινωνία της Πληροφορίας δημιουργεί νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη, ευημερία και ποιότητα ζωής. Η ανάπτυξη της βασίζεται στη ραγδαία εξέλιξη των Τ.Π.Ε., οι οποίες αποτελούν ουσιαστικό εργαλείο για ανοιχτή - αποτελεσματική διακυβέρνηση και παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών στον πολίτη. Στόχοι της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» είναι: ο εκσυγχρονισμός της διοίκησης, η παροχή ποιότητας ζωής και διαβίωσης, η υιοθέτηση ηλεκτρονικών συναλλαγών για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την ενδυνάμωση του εμπορίου, η ανάπτυξη νέων μορφών εργασίας (τηλεργασία) για την αύξηση της απασχόλησης, ο δημοκρατικός έλεγχος στην ψηφιακή εποχή για την προστασία του πολίτη - καταναλωτή και η διαφύλαξη συνθηκών ανταγωνισμού (Κοινωνία της πληροφορίας, 2000 - 2006). Η εφαρμογή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) είναι αναγκαία για την ανάπτυξη ηλεκτρονικών εφαρμογών οργάνωσης της διοικητικής εργασίας και για την παροχή αναπτυγμένων και ταχύτερων διοικητικών συναλλαγών: ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, ηλεκτρονικό ωρολόγιο πρόγραμμα, ψηφιακή ύλη μαθημάτων, παρακολούθηση σχολικής επίδοσης κ.ά..

Στα πλαίσια του μετασχηματισμού των καινοτόμων εκπαιδευτικών και διοικητικών δομών μιας σύγχρονης σχολικής μονάδας, κυρίαρχη θέση κατέχουν οι Τ.Π.Ε. (Πασιάς, 2006), οι οποίες σύμφωνα με τον Μικρόπουλο (2006) έχουν πλέον ενταχθεί στα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των ανεπτυγμένων χωρών ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα, αλλά και ως μέσο για τη διαχείριση του σχολικού περιβάλλοντος (Κόμης, 2004). Η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει και προωθεί την εισαγωγή και τη χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και στη διοίκηση των σχολικών μονάδων (Λαφατζή, 2005) για την αποτελεσματικότερη λειτουργία αυτών (Κωνσταντίνου, 2002). Κάθε σχολική μονάδα μπορεί για να γίνει φορέας καινοτομιών, αλλάζοντας τη γραφειοκρατική δομή της διοίκησης, μέσω εκσυγχρονισμού της ηγεσίας και λήψης αποφάσεων σε επίπεδο σχολικής μονάδας και έτσι θα κινητοποιήσει, θα οργανώσει και θα συντονίσει καινοτόμες εκπαιδευτικές δράσεις (Hargreaves & Fullan, 1993). Συμπερασματικά η εισαγωγή των ΤΠΕ στα σχολεία αναφέρεται στο τρίπτυχο: Διοίκηση - Βιβλιοθήκη - Διδασκαλία (Προκοπιάδου, 2009).

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στο σύγχρονο κοινωνικό γίνεσθαι της τεχνολογικής και πληροφορικής έκρηξης επιρροές από διάφορες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις ωθούν τις Τ.Π.Ε. στον εκπαιδευτικό χώρο με στόχο αφενός ως γνωστικό αντικείμενο στη μάθηση και ως μέσο διδασκαλίας και επικοινωνίας και αφετέρου ως εφαρμογή στη διοίκηση και την οργάνωση του σχολικού οργανισμού (Hooper & Rieber, 1995; Moojibb & Smeets, 2001). Οι συνεχείς αλλαγές στην Κοινωνία της Πληροφορίας οδηγούν στην αναζήτηση ολοένα και αποτελεσματικότερων συστημάτων διαχείρισης, οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης. Τα ποικίλα τεχνολογικά επιτεύγματα των τελευταίων δεκαετιών αξιοποιούνται με στόχο την καλύτερη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος και συμβάλλουν στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Η συνεισφορά των Τ.Π.Ε. για τη βελτίωση του διοικητικού έργου θεωρείται πλέον αναμφισβήτητη, καθώς αποτελεί συνιστώσα επιτυχούς εκπαιδευτικής διοίκησης, ενώ η τάση ορισμένων για απόρριψη της δυναμικής των ισοδυναμεί με άρνηση της πραγματικότητας. Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. καθορίζει την εκπαιδευτική διοικητική λειτουργία και οργάνωση, με την παροχή τεχνολογικών εργαλείων τα οποία απαιτούν ψηφιακά εγγράμματους χρήστες προκειμένου να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά ικανοποιώντας ταυτόχρονα τις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας για εκσυγχρονισμό του αναχρονιστικού γραφειοκρατικού συστήματος διοίκησης των εκπαιδευτικών μονάδων και τον ευρύτερο μετασχηματισμό του.

Από τη στιγμή που η ένταξη των Τ.Π.Ε. στο χώρο της εκπαίδευσης είναι πλέον πραγματικότητα η επάρκεια των γνώσεων και των δεξιοτήτων στους Η/Υ και η διαχείριση των πληροφοριακών δεδομένων μέσω ενός ολοκληρωμένου συστήματος προϋποθέτει συνεχή επιμόρφωση και κατάρτιση των διευθυντών από το Υπουργείο Παιδείας, συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουν πολλοί ερευνητές (Almas & Krumsnik, 2007; Σταχτέας & Γείτονα, 2005), ώστε να καταστούν εγγράμματοι πληροφοριακά και να συνδράμουν στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης μέσω της διάδοσης των Τ.Π.Ε. στο ψηφιακό σχολείο του μέλλοντος.

Μέσω αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στο χώρο εργασίας αναβαθμίζεται το περιβάλλον, παρέχεται δυνατότητα ταχύτερης και ασφαλέστερης διακίνησης δεδομένων, αποτελεσματικότερης συνεργασίας με τη χρήση διαδικτύου, ανεξαρτήτως χρόνου και φυσικού χώρου, ενισχύονται οι αρχές και δράσεις της Κοινωνίας της Πληροφορίας (ελεύθερη πρόσβαση, διαφάνεια, αποτελεσματικές υπηρεσίες, κ.ά.). Οι Τ.Π.Ε. εισέρχονται στον εκπαιδευτικό χώρο (Mooij & Smeets, 2001), με κύριους στόχους: την υιοθέτηση τεχνολογικών εφαρμογών στη μάθηση, την παρακολούθηση της επίδοσης των μαθητών, τη διοίκηση και οργάνωση του σχολικού χώρου γενικότερα.

Ο εκσυγχρονισμός και η αξιοποίηση τους, στη σχολική διοίκηση αποτελεί το κλειδί για τον ευρύτερο μετασχηματισμό και τη γενικότερη αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της εκπαίδευσης (Schelin, 2003). Ο Μιχαηλίδης (2002) αναφέρει ότι οι Τ.Π.Ε. στο σχολείο αποτελούν: διοικητικό εργαλείο, μέσο διδασκαλίας και αντικείμενο μάθησης. Η χρήση τους, στην εκπαίδευση και στη διοίκηση γίνεται αρκετές φορές χωρίς οργάνωση, χωρίς επεξεργασία, χωρίς μελέτη σε βάθος (Δημητρακοπούλου, 2004). Όπως ισχυρίζονται οι Κολλάτου, Οικονόμου και Σακατζή (2014) «η επικοινωνία και η διακίνηση πληροφοριών στην διοίκηση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος δεν είναι αποτελεσματική λόγω της πολυπλοκότητας της νομοθεσίας, της αδιαφορίας στελεχών κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης, της έλλειψης ενός ασφαλούς και αξιόπιστου ηλεκτρονικού συστήματος αλληλογραφίας, της κακής χρήσης του, της ελλιπούς ανατροφοδότησης των κέντρων λήψης αποφάσεων, της απουσίας κατάλληλα επιμορφωμένων στελεχών εκπαίδευσης». Ο Κατσαρός (2008) επισημαίνει ότι το γραφειοκρατικό και συντηρητικό ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει, να προσαρμοστεί γρήγορα στις απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής τόσο σε θέματα που αφορούν στην εκπαιδευτική πράξη, όσο και σε θέματα διοίκησης και δικτύωσης και να εφαρμόσει τις Τ.Π.Ε. μεθοδικά και οργανωμένα.

Ο Σαΐτης (2008) θεωρεί ότι τα διοικητικά έγγραφα αποτελούν σημαντικούς πόρους και η επαναχρησιμοποίησή τους είναι καθοριστική για τη διαδραστική επικοινωνία και την επαρκή πρόσβαση στην πληροφορία όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας. Επομένως, η ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διοίκηση βοηθά σε αποδοτική οργάνωση και επεξεργασία της διοικητικής πληροφορίας (Ρεντίφης, 2014). Επιπλέον, αποσκοπεί στην απλοποίηση και ευελιξία καθημερινών διοικητικών λειτουργιών, στην δυνατότητα πρόσβασης σε πληθώρα πληροφοριών, στην ελαχιστοποίηση των χρόνων διεκπεραίωσης, στο εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής διοίκησης και στην αμεσότητα επικοινωνίας. Με τη χρήση των Τ.Π.Ε. συντελείται ο μετασχηματισμός του παραδοσιακού σχολείου σε «ψηφιακό σχολείο», ένα σχολείο ευέλικτο και κατάλληλα προσαρμοσμένο στο σύγχρονα «ψηφιακά περιβάλλοντα». Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διοίκηση ελαχιστοποιεί τη γραφειοκρατική δομή της εκπαίδευσης, διευκολύνει τον διευθυντή της σχολικής μονάδας να εκτελεί γρηγορότερα και αποτελεσματικότερα τα καθήκοντα του, να λαμβάνει ευκολότερα αποφάσεις και συνάμα παρέχει την δυνατότητα να ανοίξει το σχολείο στην κοινωνία καθώς καθιστά άμεση την επικοινωνία με τους φορείς και την τοπική κοινωνία (Παπαδάκης, 2010: 10).

Ο ΡΟΛΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/ΤΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

Τα τελευταία χρόνια ολοένα περισσότερες χώρες σε παγκόσμιο επίπεδο προωθούν την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στα εκπαιδευτικά τους συστήματα επιδιώκοντας να διευκολύνουν, να βελτιώσουν, να εκσυγχρονίσουν και να καταστήσουν πιο αποτελεσματική την εκπαιδευτική και διοικητική διαδικασία (Πιτσιάβας & Βλαχόπουλος, 2015:124). Ο ρόλος του διευθυντή αποτελεί τον κινητήριο μοχλό για την εισαγωγή και σωστή χρήση των Τ.Π.Ε. στο σχολείο, αξιοποιώντας τα σύγχρονα μέσα του σχολείου και παρακινώντας με κάθε τρόπο τους συναδέλφους του να κάνουν το ίδιο (Θεοφιλίδης, 1994; Μπουραντάς, 2005). Η συμβολή του διευθυντή σχολικής μονάδας θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική στην αναβάθμιση του διοικητικού, αλλά και του εκπαιδευτικού έργου της μέσω χρήσης των Τ.Π.Ε. και της εφαρμογής των καινοτομιών (Ιορδανίδης, 2006). Για την αποτελεσματική εισαγωγή και διαχείριση των Τ.Π.Ε. είναι απαραίτητες οι γνώσεις και οι ικανότητες του διευθυντή-ηγέτη, ο οποίος μέσα από τη ριζική αναδιαμόρφωση του σχολικού ήθους το οποίο συνδέεται με την παιδαγωγική, τη διοικητική κουλτούρα για τη διαμόρφωση σχολικού κλίματος να λειτουργήσει ως μοχλός ή καταλύτης (Rogers, 2003) για την αποτελεσματική εισαγωγή και διαχείριση των Τ.Π.Ε. αποσκοπώντας στην δημιουργία ενός σύγχρονου και δημοκρατικού σχολείου.

Αναμφίβολα, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών καθιστά τη σχολική μονάδα ιδιαίτερα ανταγωνιστική στον Ευρωπαϊκό χώρο. Οι Μακρή και Βλαχόπουλος (2015: 230) χαρακτηριστικά σημειώνουν «προκειμένου ο διευθυντής να μην αναλώνεται στο χαρτοβασιλείο δαπανώντας πολύτιμο χρόνο και χρήμα, οφείλει να μετασχηματιστεί σε έναν ηλεκτρονικό ηγέτη, βάσει των στόχων του Νέου Ψηφιακού Σχολείου για την έγκυρη και έγκαιρη ηλεκτρονική αποτύπωση των στοιχείων της σχολικής του μονάδας». Η χρήση των Τ.Π.Ε. από το Διευθυντή του σχολείου παίζει σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού και ευέλικτου σχολείου με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.. Οι στάσεις των διευθυντών απέναντι στις ΤΠΕ παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στα σχολεία και στην ανάδειξη τους σε σύγχρονους και αποτελεσματικούς οργανισμούς (Καπαχτσή & Τσιμπλίδου, 2009). Ως ηγέτες έχουν την δυνατότητα να επηρεάσουν τον βαθμό διάχυσης και τον τρόπο υλοποίησης κάθε καινοτόμου δράσης. Επιπλέον, καθημερινά έρχονται αντιμέτωποι με πληθώρα αρμοδιοτήτων τις οποίες καλούνται να διευθετήσουν. Στο ακανθώδες έργο τους η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διοίκηση καθίσταται αναγκαία, καθώς πλήθος διοικητικών δραστηριοτήτων μπορεί να υλοποιηθεί πιο αποτελεσματικά με τη χρήση των ΤΠΕ (Ράπτης & Ράπτη, 2007). Οι ΤΠΕ θεωρούνται ότι είναι το στήριγμα της Κοινωνίας της Πληροφορίας, καθώς αξιοποιούνται πλέον ως εργαλεία εκπαιδευτικής καινοτομίας λειτουργώντας τόσο ως μοχλός μεταρρύθμισης των παιδαγωγικών διαδικασιών σχετικά με τα γνωστικά αντικείμενα (Κωνσταντινίδης, 2007), όσο και ως πολυδιάστατο εργαλείο εκσυγχρονισμού της εκπαιδευτικής οργάνωσης και διοίκησης.

Ο Καψάλης (2005: 225) θεωρεί ότι ο διευθυντής της σχολικής μονάδας οφείλει

- να προωθεί την χρήση των κατάλληλων τεχνολογικών μέσων για την βελτιστοποίηση της διδασκαλίας και της μάθησης και την διευκόλυνση του

διοικητικού έργου βελτιώνοντας την διαχείριση των διοικητικών και οργανωτικών εργασιών.

- να υποστηρίζει την ενσωμάτωση της τεχνολογίας για να χρησιμοποιούνται με αποτελεσματικότητα συστήματα αξιολόγησης.
- να χρησιμοποιεί την τεχνολογία για να ενισχύσει την επαγγελματική του πρακτική αλλά και την παραγωγικότητα όλων των παραγόντων εκπαίδευσης.
- να είναι κατάλληλα επιμορφωμένος και να παρακολουθεί συνεχώς τις τεχνολογικές εξελίξεις, διατηρώντας μια στάση εγρήγορσης και ετοιμότητας για νέες τεχνολογικές εφαρμογές.
- να καλλιεργεί μια κουλτούρα και να διευκολύνει την ανάπτυξη ενός οράματος σχετικά με την χρήση της τεχνολογίας.
- να χρησιμοποιεί την τεχνολογία για την επίτευξη καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ όλων των μερών που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Συγκεκριμένα, ο διευθυντής του σχολείου οφείλει να εξασφαλίσει εκσυγχρονισμένη γραμματειακή υποστήριξη, να προωθή την αναβάθμιση επικοινωνιακών δυνατοτήτων (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλεδιασκέψεις), να στηρίζει διευκολύνσεις διοικητικής φύσεως που σχετίζονται με βαθμολογίες, ωρολόγιο πρόγραμμα, μισθοδοσία, ευρητήρια παντός τύπου, διάχυση πληροφοριών για το σχολείο, υποστηριζόμενος από τις Τ.Π.Ε. οι οποίες αποτελούν ουσιαστικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων του «νέου σχολείου». Απαιτείται επομένως να κατέχει βασικές γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα οργάνωσης, προγραμματισμού, διεύθυνσης και αξιολόγησης (Κουτούζης, 1999).

Σύμφωνα με τον Νάκο (2009) ο σημερινός διευθυντής έχει την δυνατότητα μέσω των Τ.Π.Ε. να προγραμματίζει, να διεκπεραιώνει εργασίες γραμματείας, να διαχειρίζεται στοιχεία μαθητών και εκπαιδευτικών, να επικοινωνεί με την ευρύτερη κοινότητα, να διοργανώνει πολιτιστικά δρώμενα, να προωθή την χρήση τους στην άσκηση του εκπαιδευτικού έργου, να εξασφαλίζει ασφαλή πρόσβαση των μαθητών και του εκπαιδευτικού προσωπικού στο διαδίκτυο. Παράλληλα οφείλει να μεριμνά για την εξασφάλιση πόρων για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, για την υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, να τους παροτρύνει για επιμόρφωση, για να εξασφαλίζει συνθήκες επιμόρφωσης και χρήσης της τεχνολογίας και να επιμορφώνεται. Γενικά ο ηγέτης του σχολείου πρέπει να ενδιαφέρεται για την βελτιστοποίηση ανθρώπινων, υλικών και οικονομικών πόρων.

Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις σχολικές βιβλιοθήκες, οι οποίες πρέπει να αποτελούν ένα τεχνολογικά εμπλουτισμένο μαθησιακό περιβάλλον. Η αναβάθμιση τους σε ψηφιακές πηγές πληροφοριών θα μπορούσε να επιτευχθεί με την συμβολή και την στήριξη του διευθυντή σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο. Θα ήταν εφικτή, η δημιουργία ενός κέντρου διαχείρισης ψηφιακών μέσων σε κάθε σχολική μονάδα το οποίο θα έχει συστήματα νέων τεχνολογιών, παιδαγωγική οργάνωση και αισθητική, θα προσφέρει δυνατότητες οργάνωσης, επεξεργασίας, επίδειξης και παρουσίασης της πληροφορίας και δυνατότητες οπτικοποίησης της σκέψης, θα υποστηρίζει την ηλεκτρονική διαχείριση

της σχολικής βιβλιοθήκης και την ιστοσελίδα της και θα παρέχει δυνατότητα πρόσβασης σε ψηφιακό υλικό όλο το 24ωρο (Κλιάπης, 2011: 51)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Προτείνεται ο σύγχρονος διευθυντής να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση των υπολογιστών και την υποστήριξη που του παρέχουν τα πληροφοριακά συστήματα στην εκτέλεση του διοικητικού του έργου (Σταχτέα & Γείτονα, 2008). Ως σύγχρονος ηγέτης να έχει υψηλές προσδοκίες για το σχολείο, τους διδάσκοντες, τους μαθητές του και την τοπική κοινωνία, αποσκοπώντας στην αναβάθμιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Εν κατακλείδι, τα στελέχη της εκπαίδευσης οφείλουν να είναι ικανά να χρησιμοποιούν τις Τ.Π.Ε. (Γεωργιάδου & Καμπουρίδης, 2005: 127) να είναι γνώστες και ικανοί χειριστές της σύγχρονης τεχνολογίας, και να συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης για να αντιμετωπίζουν τις σύγχρονες ανάγκες της διοίκησης (Χριστοδούλου, 2007) ώστε να διαμορφώνουν σύνθετες προσωπικότητες ικανές να ανταποκριθούν στις κοινωνικές και τεχνολογικές προκλήσεις του 21ου αιώνα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά η διεύθυνση ενός σχολικού οργανισμού είναι πολυδιάστατη και εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τα άτομα που αναλαμβάνουν το ρόλο διευθυντή/ριας ο/η οποίος/α καλείται με τη βοήθεια των Τ.Π.Ε. να μετασχηματίσει το σχολείο σε σχολείο ευέλικτο, ανοιχτό στην κοινωνία, ικανό να προσαρμόζεται ανταγωνιστικά σε κάθε αλλαγή και να ανταπεξέρχεται με δημιουργικό τρόπο σε κάθε πρόκληση και καινοτομία (Jones, 1987; Senge, 1990). Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αποτελεί πραγματικότητα της καθημερινής ζωής και συνιστά ένα παράθυρο στο μέλλον. Αναμφίβολα μπορεί να μετασχηματίσει και να βελτιώσει την ποιότητα των διοικητικών και εκπαιδευτικών πράξεων.

Το σύγχρονο εκπαιδευτικό management έχει ανάγκη να ανταποκριθεί στις επιταγές της σύγχρονης ψηφιακής πραγματικότητας και δεν μπορεί να μείνει προσκολλημένο σε παλαιολιθικές πρακτικές διεκπεραίωσης διοικητικών θεμάτων. Οι Τ.Π.Ε. μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά με τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες που λαμβάνουν χώρα, με την είσοδο των πληροφοριακών συστημάτων στις σχολικές μονάδες που αφορούν πρακτικά ζητήματα (Hepp et al, 2004; Δαγδιλέλης, 2005; Χαραλάμπους, 2008; Μπάκας, 2009; Νάκος, 2009; Oboegbulem & Ugwu, 2013).

Η επιτυχής ενσωμάτωση τους προϋποθέτει θετική στάση από την πλευρά του διευθυντή σε συνδυασμό με ηγετικές και πληροφορικές δεξιότητες (Πιτσιάβας & Βλαχόπουλος, 2015: 133). Ο βαθμός επιτυχίας της εφαρμογής των εκπαιδευτικών σχεδιασμών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ικανότητες και από τα χαρακτηριστικά του διευθυντικού στελέχους κάθε σχολικής μονάδας (Σαϊτής, 2008b: 26), διότι με τη συμπεριφορά του, τις αντιλήψεις του, τις γνώσεις του, τις ικανότητές του, τις στάσεις του, και το παράδειγμά του επηρεάζει την ίδια την ταυτότητα, και την κουλτούρα, του σχολείου που ηγείται (Πασιαρδής, 2004: 110).

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γεωργιάδου, Β. & Καμπουρίδης, Γ. (2005). Ο Διευθυντής Ηγέτης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, Τεύχος 10*. Ανακτήθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2018 από τη διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teychos10/121-129.pdf>

Δαγδιλέλης, Β. (2005). Η Πληροφορική στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης- Πληροφορική και στελέχη της Εκπαίδευσης. Στο Α. Καψάλης (2005) (επιμ.), *Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων*, σσ. 213 - 230. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Δημητρακοπούλου, Α. (2004). Τρέχουσες και νέες τάσεις στις εφαρμογές των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών. Στο Ι. Κεκές (επιμ.), *Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση. Ζητήματα Σχεδιασμού και Εφαρμογών. Φιλοσοφικές-Κοινωνικές Προεκτάσεις*, σσ. 201-248. Ειδική Έκδοση Ένωσης Ελλήνων Φυσικών Αθήνα: Ατραπός.

Θεοφιλίδης, Χ. (1994). *Ορθολογιστική οργάνωση και Διοίκηση Σχολείου*. Λευκωσία: Αυτοέκδοση

Ιορδανίδης, Γ. (2006). Διεύθυνση σχολείου και διαχείριση αλλαγής. Στο: Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Εκπαιδευτικές αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, σσ. 90-97. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Καπαχτσή, Β. & Τσιμπλίδου, Ε. (2009). Δημογραφικά χαρακτηριστικά των διευθυντών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Μαγνησίας, η επάρκεια τους στις Νέες Τεχνολογίες και η στάση τους απέναντι στους υπολογιστές. *Διεθνής Παιδαγωγική Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη*.

Κατσαρός, Ι. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Καψάλης, Α., (2005). *Οργάνωση και διοίκηση σχολικών μονάδων*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κλιάπης, Π. (2011). *Οι Νέες Τεχνολογίες στη Σχολική Βιβλιοθήκη*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Κοινωνία της πληροφορίας (2000-2006). Ανακτήθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2018 από τη διεύθυνση <http://www.3kps.gr/Details.asp?L1=2&L2=1&L3=1&L4=11>

Κολλάτου, Μ., Οικονόμου, Κ. & Σακατζής, Δ. (2014). Στάσεις απέναντι σε καινοτομίες/αλλαγές στη διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος με αξιοποίηση ΤΠΕ: η περίπτωση του ηλεκτρονικού μηχανογραφικού δελτίου. *Εκπαιδευτική Επικαιρότητα, 1*, (5), 6. Ανακτήθηκε στις 16 Μαρτίου 2018 από τη διεύθυνση https://ekraideytikhepikairothta.files.wordpress.com/2014/03/teychos_5.pdf

Κόμης, Β. (2004). Ζητήματα αξιολόγησης του σχεδιασμού και των πρακτικών ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση. Στο Βλαχάβας, Ι., Δαγδιλέλης, Β., Ευαγγελίδης, Γ., Παπαδόπουλος, Γ., Σαρατζέμη, Μ. και Ψύλλος, Δ. *Οι Τεχνολογίες της πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Ελληνική Εκπαίδευση: Απολογισμός και Προοπτικές*, σσ. 84-97. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Κουτούζης, Μ. (1999). *Γενικές Αρχές Management*, ΕΑΠ, Πάτρα

Κωνσταντίνου, Κ. (2002). Γνωστικά εργαλεία και μάθηση: Η πρόκληση μιας (νέας) μοναδικής ευκαιρίας. Στο: Καραγιάννης Θ., (επιμ. έκδοσης). *Οι Νέες*

Τεχνολογίες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Πρακτικά 16ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου. Δ.Ο.Ε.-Π.Ο.Ε.Δ., 61-66. Αθήνα: Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας.

Κωνσταντινίδης, Γ. (2007). Το σύγχρονο σχολείο. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σταμούλη.

Λαφατζή, Ι., (2005). Ν. Τεχνολογίες στην εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Μακρή, Α. & Βλαχόπουλος, Δ. (2015). Οι Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Οργάνωση και Διοίκηση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Μια Διερευνητική Μελέτη στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης. 8th International Conference in Open & Distance Learning - November 2015, Athens, Greece - PROCEEDINGS

Μικρόπουλος, Τ. (2006). Ο Υπολογιστής ως Γνωστικό Εργαλείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Μιχαηλίδης, Π. Γ. (2002) Αυτοσχεδιασμός: μια εναλλακτική και αιρετική προσέγγιση για την πληροφορική στα σχολεία. Στο: Δημητρακοπούλου, Α. (επιμ.) Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση: Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΠΠΕ, Ρόδος, Τόμος Α', σσ. 501-510. Αθήνα: Εκδόσεις: Καστανιώτης.

Μπάκας, Θ. (2009). Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Εκπαίδευσης (Τ.Π.Ε.), στη διοικητική υποστήριξη των σχολείων. Στο Φ. Γούσιος (επιμ.) (2009) Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Επιστημονικής Ένωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας για τη διάδοση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση (Ε.Ε.Π. - ΔΤΠΕ), σσ. 171 - 183.

Μπουραντάς, Δ. (2005). Ηγεσία: Ο δρόμος της διαρκούς επιτυχίας. Αθήνα: Κριτική.

Νάκος, Κ. (2009). Ο ρόλος του Διευθυντή και η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στην άσκηση της Διοίκησης των Σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Εισήγηση στην ΑΣΠΑΙΤΕ Ιωαννίνων: «Ο Διευθυντής Σχολικής Μονάδος και οι Νέες Τεχνολογίες», 8 - 9 Μαΐου 2009. Ανακτήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2018 από τη διεύθυνση: <http://ipeir.pde.sch.gr/educconf/2/17Afises/nakos/nakos.pdf>

Παπαδάκης, Ε. (2010). «Οι Στάσεις των Διευθυντών/τριών Σχολικών Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στις ΤΠΕ και τη συμβολή τους στη Διοικητική Διαδικασία». Διπλωματική εργασία. "thesis". Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος. Ανακτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2018 από τη διεύθυνση <http://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/13897/file0.pdf?sequence=1>

Πασιαρδής, Π. (2004). Εκπαιδευτική Ηγεσία: Από την περίοδο της ευμενούς αδιαφορίας στη σύγχρονη εποχή. Αθήνα: Μεταίχιμο.

Πασιάς, Κ. (2006). Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση. Η στρατηγική της Λισαβόνας: Εκπαιδευτικός Λόγος και Πολιτικές (2000-2006). τ. Β' Αθήνα: Gutenberg-Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

Πιτσιάβας, Δ. & Βλαχόπουλος, Δ. (2015). Ο ρόλος των ΤΠΕ και του νέου Πληροφοριακού Συστήματος "Myschool" στη διοικητική διαδικασία των Δημοτικών Σχολείων: Η περίπτωση των Διευθυντών της Περιφερειακής Ενότητας Ημαθίας, 8th

International Conference in Open & Distance Learning - November 2015, Athens, Greece—PROCEEDINGS. Ανακτήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2018 από τη διεύθυνση <http://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/34/26>

Προκοπιάδου, Γ. (2009). *Η Βελτίωση της Διοικητικής Λειτουργίας του Σχολείου μέσα από την Χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας*. Διδακτορική Διατριβή, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπ/σης, ΕΚΠΑ., Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 03 Μαρτίου 2018 από τη διεύθυνση <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/13167/prokoriadou.pdf?sequence=1>

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2007). Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της Πληροφορικής: Ολική Προσέγγιση. Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης

Ρεντίφης, Γ. (2014). Η αξιοποίηση των ΤΠΕ, ως το κλειδί της αποτελεσματικής σχολικής διοίκησης. *i - teacher*, 7, 125 - 131.

Σαϊτής, Χ. (2008). *Ο Διευθυντής στο Δημόσιο Σχολείο*. Αθήνα: Παιδαγωγικό. Ινστιτούτο.

Σταχτέας, Χ. & Γείτονα, Μ. (2005). Ανίχνευση της δυνατότητας που προσφέρει η νέα τεχνολογία στη διευκόλυνση του εκπαιδευτικού έργου: Μελέτη περίπτωσης για τους διευθυντές των Δημοτικών Σχολείων της Μαγνησίας. Στο Γ. Καψάλη & Α. Κατσίκη (Επιμ.), *Συνέδριο: Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*, 17-20 Μαΐου 2007, σσ. 80-89. Ιωάννινα.

Σταχτέας Χ. & Γείτονα Μ.(2008):Διερεύνηση του Γνωστικού Υπόβαθρου Επιστημονικής Διοίκησης των Διευθυντών των Σχολικών Μονάδων της Μαγνησίας. *Επιστήμες Αγωγής*, 4: 229-246.

Χαραλάμπους, Κ. (2008). Η Χρήση των ΤΠΕ στην Οργάνωση και Διοίκηση των Σχολικών Μονάδων: Μια συνοπτική ματιά. *Δελτίο Εκπαιδευτικού Ομίλου Κύπρου*, Τεύχος 7, 15 - 17.

Χριστοδούλου, Θ. (2007). Η Διοίκηση των σχολικών μονάδων εκπαίδευσης – Εποπτεία, 1388, *Ανηρτημένες ανακοινώσεις Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος*. Ανακτήθηκε στις 03/02/2018 από: <http://conf2007.edu.uoi.gr/Praktika/1388-1532.pdf>

Almas, A. G. & Krumsvik, R. (2007). Digitally literate teachers in leading edge schools in Norway. *Journal of In-Service Education*, 33 (4), 479-497.

Hargreaves, A. & Fullan, M. (1993). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών*. (μτφ) Χατζηπαντελή, Π. Αθήνα: Πατάκης

Hepp, P. K., Hinojosa, E. S., Laval, E. M. & Rehbein, L. F. (2004). *Technology in Schools: Education, ICT and the Knowledge Society*. Ανακτήθηκε στις 23 Μαρτίου 2018 από τη διεύθυνση: https://scholar.google.gr/scholar?hl=el&as_sdt=0%2C5&as_vis=1&q=Technology+in+Schools%3A+Education%2C+ICT+and+the+Knowledge+Society.&btnG=

Hooper, S., & Rieber, L. P. (1995). *Teaching with technology*. In A. C. Ornstein (Ed.), *Teaching: Theory into practice*. Needham Heights, (pp 154-170). MA: Allyn and Bacon.

Jones, A., (1987). *Leadership for Tomorrow's Schools*. Oxford/London: Blackwell.

Mooij, T., & Smeets, E. (2001). *Modeling and supporting ICT implementation in secondary schools*. Computers and Education, 36, pp. 265-281.

Oboegbulem, A. & Ugwu, R. N. (2013). The Place of ICT (Information and Communication Technology) in the Administration of Secondary Schools in South Eastern States of Nigeria. *US - China Education Review A*, 3, (4), 231 - 238.

Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). New York: Free Press.

Schelin, S. H. (2003). E-Government: an Overview. Στο: Garson, G. D. (eds) *Public Information Technology: policy and management issues*. Hershey: Idea Group Publishing, pp 120-137.

Senge, M. (1990). *The fifth discipline: The Art and Practice of the learning organization*. New York: Doubleday.